

5. PERSONÁLNA A KULTÚRNA ANDRAGOGIKA. ANDRAGÓG A JEHO ROLA V ORGANIZÁCIÁCH. ENKULTURÁCIA, AKULTURÁCIA, KULTIVÁCIA. ROLA KULTÚRY VO VZDELÁVANÍ DOSPELYCH, MOŽNOSTI A MEDZE KULTIVÁCIE DOSPELYCH JEDINCOV.

Andragogika – samostatná spoločensko-vedná disciplína o vzdelávaní, učení, výchove a starostlivosti o dospelého človeka, ktorá rešpektuje zvláštnosti a osobitosti dospelaj populácie, zaoberajúca sa ich personalizáciou, socializáciou, ako aj ich enkulturáciou; v najširšom ponímaní je teóriou (vedou) o vzdelávaní a výchove dospelého jednotlivca

PERSONÁLNA A KULTÚRNA ANDRAGOGIKA

Personálna andragogika

- aplikovaná andragogická disciplína, zameraná na orientáciu, vedenie, pomoc, starostlivosť a aktívne utváranie /profesionalizáciu/ človeka v jeho pracovných úlohách
- starostlivosť o ľudské zdroje a ich rozvoj je pokračovaním procesu socializácie a jej podstatnej zložky – vzdelávania, vytváranie podmienok k seberealizácii človeka, ako najúčinniejšieho motivačného nástroja vo vytváraní vzťahov:
 - o Človek – Podnik
 - o Človek – Práca
 - o Človeka – Kolektív
 - o Človek – Človek

Jedná sa o uzavretý kruh: (vzostupná špirála rastu kompetentnosti)

- a) potreba ďalšieho vzdelávania,
- b) vzdelávanie, výchova a starostlivosť,
- c) uspokojenie potreby rastu,
- d) vyššia výkonnosť,
- e) seberealizácia, motivácia,
- f) pozitívny vzťah k podniku,
- g) participácia

Starostlivosťou o ľudské zdroje je uspokojovaná potreba rastu - človek má možnosť seberealizácie, tým je motivovaný k pozitívnemu vzťahu k podniku, na základe ktorého potom aktívne spolupôsobí (participuje) na plnení podnikových cieľov, stáva sa výkonnejším a schopným prijímať vyššie úlohy, inovovať a podieľať sa na riadení, čím sa znižuje miera nevyhnutnej kontroly.

Personálna andragogika - teoretické východisko pre starostlivosť o pracovné zdroje

Personálne riadenie - praktický výkonný nástroj

Kultúrna andragogika

- orientuje sa na pomoc dospelému človeku pri enkulturácii a udržiavaní jeho kultúrnych kompetencií v prispôsobovaní sa zmeneným podmienkam a kultiváciu osobnosti prostredníctvom kultúrno-výchovných činností.

Pod pojem kultúra zahrňame:

- a) všetky ľudské výtvyry (vrátane technických)
- b) socio-kultúrne regulatívy (hodnoty, normy, ...)
- c) symbolické systémy (reč, umenie...)
- d) inštitúcie, v ktorých sa kultúra realizuje (divadlo ...)

Kultúra zároveň charakterizuje dosiahnutú úroveň vývoja spoločnosti.

Predmetom kultúrnej andragogiky je:

- pomoc dospelému človeku pri enkulturácii a udržiavanie jeho kultúrnej kompetencie a prispôsobenie sa zmeneným podmienkam
- kultivácia osobnosti prostredníctvom kultúrno-výchovnej činnosti

Kultúrna andragogika nie je jednoznačne determinovaná vedná disciplína. Vzniká zo spoločenskej potreby.

Kultúrna andragogika sa zaoberá:

- uspokojovanie potrieb a záujmov pri kultúrnej a umeleckej sebarealizácii
- vytváranie podmienok pre uplatnenie talentu a umeleckých schopností
- proces kultivácie dospelého prostredníctvom kultúrneho vyžitia
- skúmanie formatívneho pôsobenia kultúry na dospelého človeka

Oblasť pôsobenia kultúrnej andragogiky:

- jednotlivca a jeho osobnostný rozvoj
- formy a metódy osvojovania si kultúrnych hodnôt
- vytváranie podmienok pre uplatnenie talentu a umeleckých zručností,
- uspokojovanie potrieb a záujmov pri kultúrnej a umeleckej sebarealizácii,
- kultúrne vyžitie ako súčasť celkového procesu kultivácie dospelého človeka,
- skúmanie formatívneho pôsobenia kultúry na dospelého človeka,
- špecifické cieľové skupiny
- miestna komunita a kultúra a špecifiká regiónu
- širšie kultúrno-výchovné aspekty života národa a štátu
- interkulturálne aspekty vo vzťahu k medzinárodnej spolupráci, globalizácia

ANDRAGÓG A JEHO ÚLOHA V ORGANIZÁCIÁCH

Predpokladom úspešnej činnosti andragóga je odborná znalosť prednášaného odboru, základná znalosť andragogiky, lektorská zdatnosť, znalosť psychológie osobnosti, motivačná schopnosť, organizačná, rétorická, komunikatívna, didaktická, či kreatívna schopnosť

Podieľa sa aj na príprave vzdelávacieho procesu najmä týmito činnosťami:

- stanovením pedagogických cieľov: výberom a použitím metód a pedagogických postupov, ktoré sú najvhodnejšie pre stanovené ciele, cieľovú skupinu, vzdelávací kontext,
- výberom, koncepciou a prispôbením didaktických zdrojov podľa prijatej pedagogickej stratégie,
- vybudovaním a použitím hodnotiacich nástrojov podľa vopred stanovených cieľov, ktoré umožnia overiť a kontrolovať učebné výsledky a účinnosť vzdelávania,
- vypracovaním plánu vzdelávacej lekcie,
- vytvorením pedagogického vzťahu, ktorý uľahčuje výučbu.

Musí byť zoznámený so štruktúrou poslucháčov:

- ich sociálnou štruktúrou, vekom a pohlavím,
- ich motivačnou účasťou na vyučovacom procese, s ich potrebami, záujmom o obsah,
- s ich znalosťami, skúsenosťami, možnosťami, intelektuálnou úrovňou,
- s ich doterajšími školeniami, úrovňou znalostí vo vzťahu k obsahu vyučovacieho procesu,
- s ich študijnými podmienkami

V organizácii sa vyprofilovali rôzne role vzdelávateľa dospelých:

TÚTOR, MENTOR (facilitátor)

- pomáha a vedie účastníkov vzdelávania počas učebného procesu prostredníctvom týchto činností: stimulácia, a podpora participácie účastníka na vzdelávaní; demonštrácia, výklad, hodnotenie, testovanie dospelých účastníkov vzdelávania;

ANDRAGOGICKÝ PORADCA A KONZULTANT

- uplatnenie A poradcu – rekvalifikácia nezamestnaných a aktualizácie, inovačné vzdelávanie zamestnancov, ich preškolenie, úrad práce, v školskej poradenskej službe, kariérne poradenstvo vo firme
- požiadavky na A poradcu - kooperovať s jednotlivcami, so skupinou, viesť skupinovú diskusiu, vykonávať empirický prieskum vzdelávacích potrieb a pripravovať, organizovať a vyhodnocovať plán rozvoja ľudských potrieb

METODICKÝ PRACOVNÍK VO VZDELÁVANÍ DOSPELÝCH

- profesionálne aktivity - analyzuje odborné spôsobilosti a prenáša ich do programov; vyvíja didaktické materiály pre učiacich sa a učebné pomôcky pre vzdelávateľov; školiť vzdelávateľov v používaní vyvinutých materiálov

MANAŽÉR VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

- organizuje, riadi a vyhodnocuje vzdelávacie procesy tým, že: pripravuje a plánuje procesy vzdelávania; prenáša profesijné kvalifikácie do vzdelávacích programov; vyberá vzdelávacie ponuky a uzatvára na ne kontrakty; analyzuje a validuje certifikáty; analyzuje trh práce; vedie personál, financie, vzdelávacie projekty; hodnotí kvalitu vzdelávacích služieb; zabezpečuje styk s verejnosťou a informačné siete

Súčasná podoba andragóga by sa dala zhrnúť tak, že andragóg by mal byť:

- ❖ vysokoškolsky vzdelaným profesionálom orientujúcim sa vo viacerých odboroch,
- ❖ odborníkom so širokým kultúrno-politicko-ekonomickým rozhľadom,
- ❖ expertom s odbornými, andragogickými a osobnostnými kompetenciami,
- ❖ pracovníkom s rozsiahlymi praktickými skúsenosťami,
- ❖ vysoko adaptabilným na zmeny (na ekonomických trhoch, trhu práce atď),

ENKULTURÁCIA, AKULTURÁCIA, KULTIVÁCIA

Enkultúrácia - vedomá alebo nevedomá integrácia jedinca s kultúrou, ktorá ho obklopuje v sociálnom útvare, do ktorého náleží (regionálny, národnostný, národný, európsky...)

Akultúrácia - je jednoduché prispôbenie sa kultúre, no jej hodnoty a normy jedinec nezvnutornil. Dochádza k nej spravidla v dôsledku kontaktov rôznych kultúr.

Kultivácia - zámerné a cieľavedomé formovanie osobnosti človeka, jeho vzdelávanie a zdokonaľovanie.

Tejto oblasti rozvoja dospelého jedinca sa venuje **Kultúrna andragogika** - orientuje sa na pomoc dospelému človeku pri enkultúracii a udržiavaní jeho kultúrnych kompetencií v prispôbovaní sa zmeneným podmienkam a kultiváciu osobnosti prostredníctvom kultúrno-výchovných činností.

Kultúrna andragogika sa zaoberá:

- uspokojovaním potrieb a záujmov pri kultúrnej a umeleckej seberealizácii

- vytváraním podmienok pre uplatnenie talentu a umeleckých schopností
- procesom kultivácie dospelého prostredníctvom kultúrneho vyžitia
- skúmanie formatívneho pôsobenia kultúry na dospelého človeka

Oblasť pôsobenia kultúrnej andragogiky:

- jednotlivec a jeho osobnostný rozvoj – enkulturácia, kultivácia
- špecifické cieľové skupiny z pohľadu enkulturácie a kultivácie
- miestna komunita a kultúra a špecifiká regiónu
- širšie kultúrno-výchovné aspekty života národa a štátu
- interkultúrne aspekty vo vzťahu k medzinárodnej spolupráci, globalizácia

ROLA KULTÚRY VO VZDELÁVANÍ DOSPELÝCH, MOŽNOSTI A MEDZE KULTIVÁCIE DOSPELÝCH JEDINCOV

Pre kultúrnu andragogiku, pre výchovu a vzdelávanie dospelých nie je kultúra len predmetom záujmu, ale výchova a vzdelanie je aj súčasťou kultúry, jej odrazom na konkrétnom stupni vývoja spoločnosti.

Spojitosť ďalšieho vzdelávania s kultúrou je aj v tom, že ďalšie vzdelávanie ponúka široké spektrum vzdelávacích aktivít, od vedy a umenia, cez zábavu vo všetkých ich modifikáciách vrátane kultúry záujmovej a skupinovej až po záujmové aktivity trávenia voľného času.

